

**TÜRKİYE'DE OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE YARATICILIK ALANINDA YAPILAN
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**

**AN OVERVIEW OF POSTGRADUATE THESES WITHIN THE FIELD OF CREATIVITY AT
EARLY CHILDHOOD EDUCATION IN TURKEY**

Arş. Gör. İpek KARLIDAĞ

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, ipekkozbay@gmail.com,
Ankara/Türkiye

ÖZ

Bu araştırmada Türkiye'de okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış olan lisansüstü tezleri incelenmiştir. Betimsel içerik analizinin kullanıldığı araştırmanın evrenini, Yüksek Öğretim Kurumu Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından 1998-2018 yılları arasında onaylanan ve arşivlenen, konu bölümü eğitim ve öğretim, dizin bölümü yaratıcılık olarak dizgilenen 259 lisansüstü eğitim tezi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış 25 yüksek lisans ve 8 doktora tezi olmak üzere 33 lisansüstü tez dahil edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış lisansüstü tezlerin 25'inin yüksek lisans tezi, 8'inin ise doktora tezi olduğu görülmüştür. İncelenen lisansüstü tezlerde en fazla çalışılan konunun geliştirilen bir eğitim programının çocukların yaratıcılıkları üzerindeki etkisi olduğu tespit edilmiş olup, bunun yanında yaratıcılığın çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumlarının, yaratıcılık ve çocuğa ilişkin çeşitli beceriler arasındaki ilişkinin ve yaratıcılık kavramına yönelik görüşlerin incelendiği tezlerin olduğu tespit edilmiştir. Daha az çalışılan konuların ise okul öncesi eğitimin yaratıcılık üzerindeki etkileri, okul öncesi eğitim programında yaratıcılığa yer verilme durumu ve ölçek geliştirme çalışmaları olduğu görülmüştür. Lisansüstü tezlerde çalışma grubu olarak en fazla çocuk seçildiği görülürken, en fazla kullanılan araştırma türünün nicel araştırma olduğu belirlenmiştir. Ayrıca tezlerde veri toplama aracı olarak en çok ölçek kullanıldığı görülmüş ve istatistiksel olarak basit düzeyde veri analiz yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu araştırma sonucunda yaratıcılık konusunda daha fazla lisansüstü tezlerinin yürütülmesi ve çalışma yöntemlerinin çeşitlendirilmesi önerilmiştir.

Anahtar sözcükler: Okul öncesi eğitim, yaratıcılık, yüksek lisans ve doktora tezleri.

ABSTRACT

In this research postgraduate theses that have been made in the field of creativity in pre-school education in Turkey were examined. The population of this research was comprised of 259 postgraduate theses all of which were approved and archived by the Council of Higher Education, Directorate of Publication and Documentation with the keywords namely as "education and teaching" between 1998 and 2018. The sample of the study includes 25 master's theses, 8 doctorate theses, a total of 33 theses within the field of creativity in pre-school education in Turkey. According to the results of the research, the effect of the education programs on children's creativity has been found as the most studied subject. Beside this it has been also found that there are research that investigated differences in creativity depends on various variables, the relationship between creativity and various skills related to the child and opinions on the concept of creativity. The least studied subjects are the effects of preschool education on creativity, creativity in preschool education program and scale development studies. It is seen that children are the most chosen participant group in these theses and quantitative research is the most used research method. Besides, the most used data collection tool in these theses is the scale and it has been determined that statistically simple data analysis methods have been used in these theses. As a result, this research recommends that more study should be carried out and these studies should be varied in the field of creativity.

Key words: Pre-school education, creativity, master's and doctoral theses.

1. GİRİŞ

Toplumların ilerlemesinde bireylerin yenilikleri takip etmesi ve özgün ürünler ortaya koyması önemli bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle günümüzde bireylerin sahip oldukları bilgi düzeyinden çok yenilikçi ve yaratıcı bir bakış açısına sahip olmaları daha fazla önem kazanmaktadır. Gelişen bu yüzyılda eğitim politikalarında yaratıcılığa büyük bir vurgu yapılmaktadır (Csikszentmihalyi, 1996; Hussain, 2004). Gelişmiş ülkelerin eğitim müfredatlarına bakıldığında erken çocukluk eğitiminden başlayarak yükseköğretime kadar tüm eğitim kademelerinde sanata ve yaratıcılığa yoğun bir şekilde yer vermekte oldukları görülmektedir (O'Donnell & Micklethwaite, 1999).

Sürekli bir gelişimin söz konusu olduğu bu çağda özgün bilginin üretilmesi ve geliştirilmesi bireysel anlamdan daha çok toplumsal anlamda önem taşıdığı (Rogers, 1959; Csikszentmihalyi, 1996; Thorne, 2007) için bireylerin yaratıcı düşünme becerileri erken yaşlardan itibaren desteklenmesi önem kazanmaktadır. Yaratıcılığın desteklendiği bir okul öncesi eğitim ortamında çocuklar merak ederler, sorular sorarlar ve böylece yeni bağlantılar ve ilişkiler kurarlar. Çocuklar hayaller kurarak farklı olasılıkları, alternatifleri keşfederler ve bir duruma farklı bir perspektiften bakmayı öğrenirler. Böylece farklı fikirler üzerinde çalışırlar, alternatifleri denerler ve yaratıcı sonuçlar elde ederler (Morris, 2006).

Ülkemizde de okul öncesi eğitimin amacı çocukları ilköğretime hazırlamanın yanında; çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal açıdan gelişmelerini sağlayarak onların yapıcı, üretken ve yaratıcı bireyler olmalarını sağlamak olarak karşımıza çıkmaktadır (MEB, 2013). Okul öncesi eğitim programı incelendiğinde yaratıcılık kavramının programın temel özelliklerinden biri olarak karşımıza çıktığı görülmektedir (Karahan, 2016). Hızla değişen ve ilerleyen dünyamızda toplumların ihtiyaçlarına cevap verebilecek üretken ve yaratıcı bireylerin eğitilmesinde okul öncesi eğitim önem kazanmıştır. Bu nedenle yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi açısından önemli olan okul öncesi eğitimde yaratıcılık kavramını ele alan araştırmaların incelenmesi bu alanda daha iyi bir gelişimin sağlanması açısından önemlidir. Okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılan araştırma sonuçları yaratıcı müfredat ve programların geliştirmesinde destekleyici veriler sağlayacaktır. Bu doğrultuda okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının izlenmesi, incelenmesi ve bu çalışmalardan yola çıkarak gelişen ve değişen yüzyılda topluma ve bireye fayda sağlayacak bilimsel çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Bir konu ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi o konuyla ilgili yapılan araştırmalar hakkında bilgi vermekle birlikte konu hakkındaki ilgili literatürün incelenmesine de katkı sağlamaktadır. Okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin incelenmesi ve analiz edilmesi, yapılan araştırmalar hakkında detaylı bilgiler sunarken, aynı zamanda yaratıcılık konu alanının genel bir görünümünü ortaya çıkaracaktır. Bu bağlamda bu araştırma, yapılacak olan çalışmalar için yeni konular, yöntemler ve araştırma uygulamaları oluşturmada ön literatür bilgisi vermek açısından önemli bir kaynak olacaktır.

İlgili literatür incelendiğinde çeşitli konu alanlarında lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik çalışmaların olduğu görülmüştür (Ahi & Kıldan, 2013; Altun, Şendil & Şahin, 2011; Can Yaşar & Aral, 2011; Durukan, Atalay & Şen, 2015; Karadağ, 2009; Kaytez & Durualp, 2014; Şahin & Bartan, 2017; Şahin, Calp, Bulut & Kuşdemir, 2013). Yapılan literatür incelemesinde ise okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış lisansüstü tezlerde çalışılan konuların yönelimlerini belirleyen bir analiz çalışmasının bulunmadığı görülmüştür. Bu doğrultuda bu çalışmada; Türkiye’de okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Türkiye’de okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış olan lisansüstü tez çalışmalarının incelendiği bu çalışmada betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel içerik analizi belirli bir konu alanına ait bilginin düzenlenmesi, sınıflandırılması, karşılaştırılması ve teorik sonuçlar çıkarılmasından oluşan bir araştırma tekniğidir (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Yüksek Öğretim Kurumu Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından 1998-2018 yılları arasında onaylanan ve arşivlenen, konu bölümü eğitim ve öğretim, dizin bölümü yaratıcılık olarak dizgilenen 259 lisansüstü eğitim tezi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise okul öncesi eğitiminde yaratıcılık alanında 1998-2018 yılları arasında yapılmış, YÖK Yayın Dokümantasyon Daire

Başkanlığı sisteminde yer alan ve sadece tam metin izni verilmiş olan 25 yüksek lisans ve 8 doktora tezi olmak üzere toplam 33 lisansüstü tez çalışmasından oluşmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında öncelikle YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın internet sitesinde yer alan ulusal tez merkezi sayfasında konu bölümü eğitim ve öğretim, dizin bölümü yaratıcılık olarak dizgilenen lisansüstü tezler arasından okul öncesi eğitiminde yapılmış ve izinli olarak kaydedilmiş tezler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan bu tezlerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde tezler yayınlanma yılı, türü, konusu, çalışma grubu, yöntemi, tezde kullanılan veri toplama aracının türü, veri analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler ve araştırmanın yapıldığı il dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda elde edilen veriler betimsel istatistiksel yöntemler (yüzde ve frekans) kullanılarak çözümlenerek, raporlaştırılmıştır.

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde 1998-2018 yılları arasında okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış lisansüstü tezlerin; yayınlanma yılına, türüne, konusuna, çalışma grubuna, yöntemine, tezde kullanılan veri toplama aracına, veri analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlere ve araştırmanın yapıldığı illere göre dağılımları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklemeye dahil edilen lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

		Yıllar															Toplam	
		2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016		2017
Tezin Türü	Yüksek Lisans	1	2	1	2	1	2	1	4	1	2	1	0	2	3	1	1	25
	Doktora	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	1	0	1	8
	Toplam	1	1	1	2	1	2	1	5	1	2	3	1	3	6	3	3	33

Tablo 1'de görüldüğü gibi okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış lisansüstü tezlerin %75'inin yüksek lisans tezi (n=25), %25'inin ise doktora tezi (n=8) olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimde yaratıcılık konusunda 2009 ve 2015 yıllarında yüksek lisans tezlerinde bir artış olduğu görülmektedir. Bunun yanında 2000-2017 yılları içerisinde neredeyse bir iki yıl ara ile yaratıcılık konusunda yüksek lisans tezi yapıldığı görülmektedir. Doktora tezleri incelendiğinde 1998 yılından 2009 yılına kadar hiç doktora çalışmasının yapılmadığı ve 2012 yılından sonra ise birer yıl ara ile yaratıcılık konusunda doktora tezi yapıldığı dikkat çekmektedir. Okul öncesi eğitimde yaratıcılık konusunda 2014 yılında ise en çok doktora tezi yazıldığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre okul öncesi eğitimde yaratıcılık konusunda yapılan lisansüstü tezlerin, özellikle de doktora tezlerinin yeterli sayıda olmadığı görülmektedir.

Tablo 2. Örneklemeye dahil edilen lisansüstü tezlerindeki araştırma konularının eğilimi

Tezin Konusu	Tezin Türü		
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Okul öncesi eğitimin yaratıcılık üzerindeki etkisi	3	0	3
Okul öncesi eğitim programında yaratıcılığın yeri	2	0	2
Geliştirilen eğitim programlarının yaratıcılık üzerindeki etkisi	4	7	11
Yaratıcılığın çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumu	5	0	5
Yaratıcılık kavramına ilişkin görüşler	4	0	4
Yaratıcılık ile ilgili ölçek geliştirme	0	1	1
Yaratıcılık ve çocuğa ilişkin çeşitli beceriler arasındaki ilişki	5	0	5
Diğer	2	0	2
Toplam	25	8	33

Tablo 2 incelendiğinde okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılan lisansüstü tezlerin %33'ünün geliştirilen bir eğitim programının çocukların yaratıcılıkları üzerindeki etkisini araştıran tezler (n=11) olduğu tespit edilmiş olup, bu durumun en çok doktora tezlerinde (n=7) konu edildiği görülmektedir. Bunun yanında yaratıcılığın çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumlarının (n=5), yaratıcılık ve çocuğa ilişkin çeşitli beceriler arasındaki ilişkinin (n=5) ve yaratıcılık kavramına yönelik görüşlerin (n=4) incelendiği tezlerin olduğu tespit edilmiştir. Daha az çalışılan konuların ise okul öncesi eğitimin yaratıcılık üzerindeki etkileri (n=3), okul öncesi eğitim programında yaratıcılığa yer verilme durumu (n=2), ölçek geliştirme çalışmaları (n=1) olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerin çalışma grubunun tezin türüne göre dağılımı

Çalışma Grubu	Tezin Türü		
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Çocuk	14	7	21
Öğretmen	1	0	1
Öğretim üyesi, öğretmen ve çocuk	0	1	1
Öğretmen adayı	4	0	4
Çocuk ve öğretmen	1	0	1
Ebeveyn ve öğretmen	1	0	1
Öğretmen ve öğretmen adayı	2	0	2
Çocuk, anne ve öğretmen	1	0	1
Okul öncesi eğitim programı	1	0	1
Toplam	25	8	33

Tablo 3’de görüldüğü gibi yapılan lisansüstü tezlerde çalışma grubu olarak en çok çocuk (n=21) seçildiği görülmektedir. Buna karşın yapılan lisansüstü tezlerde öğretmen ve ebeveynler çalışma grubu olarak çok az tercih edilmektedir. Okul öncesi dönem çocuğu üzerinde önemli etkisi olan ebeveyn, öğretmen ve diğer çevresel faktörler düşünüldüğünde, araştırmada çalışma grubu olarak çocuk-ebeveyn-öğretmen-çevre ilişkisini ortaya koyacak çalışmaların yapılması literatüre zenginlik katacaktır.

Tablo 4. Örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerinde kullanılan araştırma türleri

Araştırma Türleri	Tezin Türü		
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Nicel araştırma	19	7	26
Nitel araştırma	4	0	4
Nicel+Nitel (karma) araştırma	2	1	3
Toplam	25	8	33

Tablo 4 incelendiğinde okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılan lisansüstü tezlerin %79’unun nicel (n=26), %12’sinin nitel (n=4), %9’unun ise karma (n=3) desende çalışmalar olduğu görülmektedir. Karmaşık bir yapıya sahip olan yaratıcılık kavramına yönelik daha detaylı bilginin elde edilmesi için nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma desende çalışmaların daha fazla yapılması önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 5. Örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerinde kullanılan veri toplama araçlarıyla ilgili dağılımlar

Veri Toplama Araçları	Tezin Türü		
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Anket	1	0	1
Görüşme formu	1	0	1
Ölçek	18	7	25
Görüşme formu ve ölçek	1	1	2
Gözlem ve ölçek	1	0	1
Doküman incelemesi	3	0	3
Toplam	25	8	33

Tablo 5’de örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları görülmektedir. Okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılan lisansüstü tezlerin %76’sında veri toplama aracı olarak ölçek (n=25) kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanında anket, görüşme formu, gözlem ve dokümanlar yoluyla veri toplandığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre birbirinden farklı ölçme araçlarının birlikte kullanıldığı araştırmaların bulunmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda yaratıcılık kavramının ölçek, gözlem, video kaydı, doküman incelemesi gibi birbirinden farklı veri toplama araçlarının birlikte kullanılarak değerlendirildiği araştırmaların yapılması daha zengin ve detaylı bilgiler elde etmemizi sağlayacağı düşünülebilir.

Tablo 6. Örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerin veri analizinde kullandıkları istatistiksel yöntemlere göre dağılımı

Veri Analiz Yöntemleri	Tezin Türü		
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Betimsel istatistik (yüzde, frekans, aritmetik ortalama)	1	0	1
İçerik analizi	4	0	4
t-testi	2	0	2
Varyans analizi	6	2	8
Korelasyon	4	0	4
Ön test-son test	4	5	9
İçerik analizi, ön test-son test	1	1	2

Varyans analizi ve içerik analizi	1	0	1
Korelasyon, regresyon, varyans analizi	1	0	1
Korelasyon ve regresyon	1	0	1
Toplam	25	8	33

Tablo 6 incelendiğinde ise örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerde istatistik yöntem olarak en çok ön test-son test (n=9) ve varyans analizi (n=8) kullanıldığı görülmüştür. Bu sonuçlara göre okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan istatistiksel yöntemlerin genellikle basit düzeyde kullanılan yöntemler olduğu ve çok değişkenli istatistiksel yöntemlere başvurulmadığı söylenebilir.

Tablo 7. Örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerin yapıldığı ile göre dağılımı

İl	Tezin Türü		
	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Adana	1	2	3
Afyonkarahisar	0	1	1
Ankara	4	2	6
Antalya	1	0	1
Bolu	1	0	1
Elazığ	1	0	1
Erzurum	1	0	1
Eskişehir	0	2	2
İstanbul	2	1	3
İzmir	3	0	3
Kırklareli	1	0	1
Kırşehir	2	0	2
Konya	6	0	6
Muğla	1	0	1
Ordu	1	0	1
Toplam	25	8	33

Tablo 7’de örnekleme dahil edilen tezlerde araştırmanın yapıldığı iller görülmektedir. Okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun Ankara (n=6) ve Konya (n=6) illerinde yapıldığı görülmüştür. Buna karşın metropol bir şehir olan İstanbul’da 3 çalışma, aynı şekilde Adana ve İzmir illerinde de 3 çalışma yapıldığı tespit edilmiştir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sürekli bir değişimin söz konusu olduğu bu çağda toplumların ihtiyaçları da değişmekte ve bu ihtiyaçlara cevap verebilecek bireylerden beklenen özellikler de değişmektedir. Bu bağlamda hızla değişen toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bireylerin geliştirilmesinin de ise eğitim alanında yapılan araştırmaların önemi büyüktür (Kayhan & Koca, 2004). Bireyin gelişiminde en önemli dönem olan okul öncesi dönemde yapılan araştırmalarda ele alınan konuların, kullanılan yöntemlerin, çalışma grubunun, araştırma türünün bir bütün halinde sunulması araştırmacılara, öğretmenlere ve öğretmen adaylarına ışık tutması açısından önemlidir. Bu bağlamda bu araştırmada Türkiye’de okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış olan 25 yüksek lisans ve 8 doktora tezi olmak üzere 33 lisansüstü tez çalışması incelenmiştir.

Okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılmış olan lisansüstü tezler incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin sayısının doktora tezlerinin sayısına göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte lisansüstü tezlerinde yıllara göre herhangi bir sistematik artış ya da azalışın olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda okul öncesi eğitimde yaratıcılık konusunda yapılan lisansüstü tezlerin, özellikle de doktora tezlerinin yeterli sayıda olmadığı görülmektedir.

Lisansüstü tezlerde ele alınan konular değerlendirildiğinde geliştirilen bir eğitim programının çocukların yaratıcılıkları üzerindeki etkisini araştıran tezlerin yoğunlukta olduğu ve bu durumun en çok doktora tezlerinde konu edildiği görülmüştür. Bunun yanında yaratıcılığın çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumu, yaratıcılık ve çocuğa ilişkin çeşitli beceriler arasındaki ilişki ve yaratıcılık kavramına yönelik görüşler konularının da yüksek lisans tezlerinde konu edildiği tespit edilmiştir. Okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılan lisansüstü tezlerde ölçek geliştirme çalışmasının çok olmaması ise diğer önemli bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ölçek geliştirmeye yönelik çalışmaların yapılmamasının nedeni olarak ölçek geliştirme sürecinin zorluklarından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Lisansüstü tezlerde neredeyse yarısından fazlasında çalışma grubu olarak çocuk seçildiği, ebeveyn ve öğretmenler üzerinde daha

az çalışıldığı görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu literatürde yer alan bazı araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

İncelenen tezlerin büyük çoğunluğunun nicel, çok az bir kısmının ise nitel ve karma yöntemde çalışmalar olduğu görülmüştür. Alanyazın incelendiğinde yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Ahi & Kıldan, 2013; Durukan vd., 2015; Şahin & Bartan, 2017). Araştırmaların nicel, nitel ya da karma desende olup olmayacağına karar vermeden önce araştırma problemlerinin iyi bir şekilde belirlenmiş olması ve buna bağlı olarak karar verilmesi önemlidir. Bu nedenle araştırmada kullanılacak olan yöntem araştırmanın amacına göre değişecektir. Bunun yanında nicel, nitel ve karma araştırma yöntemlerinin kendi içinde avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Nicel araştırmalar daha objektif sonuçlar sunabilirken, nitel araştırmalar ise daha detaylı ve gerçekçi sonuçlara ulaşılmasında etkili bir yöntemdir (Karasar, 2006). Karma yöntem ise nicel ve nitel yaklaşımların birlikte kullanılarak araştırma problemlerini daha iyi anlamamızı sağlayan bir yöntem olarak görülmektedir (Baki & Gökçek, 2012). Bu araştırma kapsamında incelenen tezlerin araştırma problemlerine bağlı olarak yöntem seçimlerinin farklılaşma gösterdiği söylenebilir. Ayrıca tezlerde veri toplama aracı olarak en çok ölçek kullanıldığı görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu da alanyazındaki çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir (Durukan vd., 2015; Şahin & Bartan, 2017). En az kullanılan veri toplama araçlarının ise gözlem ve doküman inceleme formları olduğu görülmektedir. Bu araçlar genellikle nitel araştırma süreçlerinde kullanılan veri toplama araçlarıdır. Bu bağlamda bu araştırma kapsamında incelenen tezlerin çoğunluğunun nicel araştırma yöntemine sahip olması nedeniyle böyle bir sonuca ulaşıldığı söylenebilir. Tezlerde kullanılan istatistiksel yöntemler incelendiğinde ise basit düzeyde veri analiz yöntemlerinin kullanıldığı ve çok değişkenli istatistiksel yöntemlere başvurulmadığı tespit edilmiştir. Lisansüstü tezlerin yapıldığı iller incelendiğinde ise tezlerin büyük çoğunluğunun Ankara ve Konya illerinde yapıldığı görülmüştür.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda araştırma sonuçlarının daha net veriler sunabilmesi açısından incelenen tez sayısının artırılması önemli bir durumdur. Bu doğrultuda araştırmacıların tezlerinin ulaşılmasına izin vermelerinin ya da kısıtlama sürelerini en az sürede tutmaları araştırmacıların kaynaklara erişimi açısından önemli olacaktır. Okul öncesi eğitimde yaratıcılık konusunda yapılan lisansüstü tezlerin, özellikle de doktora tezlerinin yeterli sayıda olmadığı görülmüştür bu noktada yaratıcılık konusunun ele alındığı daha fazla tez çalışmasının yapılması önerilebilir.

Yaratıcılık doğuştan getirilen bir özellik olmakla birlikte çevresel faktörlerin etkisiyle geliştirilebileceği gibi azalabilmektedir. Bu doğrultuda yaratıcılık üzerinde önemli etkisi olan ebeveyn-öğretmen tutum ve davranışlarının belirlenebilmesi, ev-okul ortamının yaratıcılık üzerinde nasıl etkilerinin olduğunun ortaya konulabilmesi için çalışma grubunun ebeveyn, öğretmen ve ev-okul ortamlarının da dahil edilmesiyle çeşitlendirilmesi önemli olacaktır. Bu noktada yapılacak olan çalışmalarda verilerin elde edildiği koşulların ya da kaynakların çeşitlendirilmesi; farklı kişi, mekan ve zaman dilimlerinden veri toplanması önerilebilir.

Karmaşık bir yapıya sahip olan yaratıcılık kavramına yönelik daha detaylı bilginin elde edilmesi için nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma desende çalışmaların daha fazla yapılması önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda ileride yapılacak olan lisansüstü tezlerde nicel araştırma yöntemleri ile elde edilen verileri, nitel araştırma yöntemleri ile elde edilen verilerle desteklediği karma yöntemlerin tercih edilmesi önerilebilir.

Sonuç olarak okul öncesi eğitimde yaratıcılık alanında yapılacak olan lisansüstü tezlerin, okul öncesi dönem çocuklarına, ebeveynlere, öğretmenlere, araştırmacılara daha fazla yarar sağlaması açısından farklı araştırma tekniklerinin kullanıldığı yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKLAR

Ahi, B. & Kıldan, A. O. (2013). Türkiye'de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2002-2011). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1/27, 23-46.

Altun, D., Şendil, Ç. Ö. & Şahin İ. T. (2011). Investigating the national dissertation and thesis database in the field of early childhood education in Turkey. Procedia Social and Behavioral Sciences, 12, 483-492.

Baki, A., & Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11(42), 1-21.

Can Yaşar, M. & Aral, N. (2011). Türkiye'de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11/22, 70-90.

- Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity, flow and the psychology of discovery and invention*. Harper Collins, New York.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). Routledge, New York.
- Durukan, H., Atalay, Y. & Şen, S. N. (2015). Türkiye’de 2000- 2014 yılları arasında okul öncesi eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 62-77.
- Hussain, Z. (2004). “Synergy of east and west for greater creativity.” (Ed. M. Fryer), *Creativity and Cultural Diversity*, ss. 90-97, The Creativity Centre Educational Trust Press, England.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10/3, 75- 87.
- Karahan, G. (2016). 2012 Okul öncesi eğitim programını yaratıcılık açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 16. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.
- Kaytez, N. & Durualp, E. (2014). Türkiye’de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2/2, 110-122.
- Kayhan, M. & Koca, S. A. Ö. (2004). Matematik eğitiminde araştırma konuları: 2000–2002. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 72–81.
- MEB. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. MEB Basımevi, Ankara.
- Morris, W. (2006). *Creativity its place in education*. http://www.creativejeffrey.com/creative/Creativity_in_Education.pdf adresinden 11 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.
- O’Donnell, S., & Micklethwaite, C. (1999). *Arts and creativity in education: An international perspective*. www.inca.or.g.uk/pdf/1999_creativity_and_arts.pdf adresinden 11 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.
- Rogers, C. (1959). “Toward a theory of creativity: A review of general semantics.” (Ed. H. Anderson), *Creativity and it’s cultivation*, ss. 69-82, Harper & Row, New York.
- Şahin, D., Calp, Ş., Bulut, P. & Kuşdemir, Y. (2013). Sınıf öğretmenliği bilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre incelenmesi. *Journal of World Turks*, 5/3, 187-205.
- Şahin, G. & Bartan, M. (2017). Okul öncesi eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Journal of Social Science*. 60, 69-84.
- Thorne, K. (2007). *Essential creativity in the classroom: Inspiring kids*. Routledge, London.